

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVŐPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettől, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre	10 frt.
Félévre	5 frt.
Negyedévre	2 frt. 50 kr.
Egy hónapra	1 frt.

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban **Kutasi Imre nyomdájában**, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivatalokban.

Hirdetési díj:
 öt hasábon petizsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű a többizben megjelenő hirdeményeknél leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitlári költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdemények a szerkesztőségben és kiadói irodában. — Az előfizetés a hirdetésig pénzbe a kiadóhivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztői irodába cseféldutez, Fried-ház 19. sz. alatt eszemesendők.

Debreczen, márczius 7.

Az újabb kori nagyobb s különösen a napoleoni háborúdrámák rendszeres valamely kicsiny, a történelemben az előtt még hírből sem szerepelt helységben nyerték befejezésüket.

Ez által aztán az ilyen kicsiny helyek bizonyos világtörténelmi hírhedségre tettek szert, s azonfölül tárgyi jelentéssel bírók mellett maga a békekötés ténye őriási alakban földmódorodik.

Ignatieff is visszavonult a török békebiztosokkal San-Stefano falusi eszéjébe és ott a Schneider-féle villában együtt létehezották a legújabb, világra szóló és világháborító békeszerződést.

A világ előtt e szerződés ugyan még nem ezt a fönnhangzó elnevezést bírja, Európával szemben csak a békepráliminárnek szerény címével van fölrüházva.

A Reuter-ügynökség f. évi márcz. 5-ről jelenti, hogy a békepráliminárnek czime alatt kötött szerződés 29 pontot foglal magában.

Az első Montenegróra, Szerbiára, Romániára és Bulgáriára vonatkoznak — és mit tartalmaznak?

A harcász Montenegró megkapja: Niksacet, Spuzt, Potgoricziát és — Antivárit, tehát adriai tengeri kikötőt is kapott és így hön táplált vágya „tengeri nagyhatalommá” válhatni, teljesült.

Szerbia meghövíül Szjemiczával, Novibazárral és Vranjával.

A Dobrudzásról, melynek határai pedig már mérőökileg is megállapítottak és Mangaliától Csernovodóig terjednek, még nincs eldöntve, hogy megkapja-e Románia, mert a bessarábiai cserére még nem puhították meg Európában a kedélyek.

Bulgária határa a Karaszú folyó mentében húzódik és az egész keleti partvidéket magában foglalja Csirmentől Várnáig és Pirottól észak felé vonul, ez utóbbi szintén Bulgáriához fog tartozni. Ennélfogva Uj-Bulgária a Balkánon alól nem terjed, de Várna által a konstantinápolyi felszűzetet is bármikor fenyegetheti.

Egész Bulgárián keresztül katonai ut fog építtetni a posta, távírdó és csapatok részére, — de ez utóbbiak nem állapodhatnak meg útközben hosszabb tartózkodás kedvéért.

E békepont a „de” kikezdéstől teljesen homályos.

Miféle csapatok azok, a melyek kényelmére a nagy katonai ut fog épülni és mit kelljen érteni az alatt, hogy e csapatok hosszabb időre nem állapodhatnak meg rajta?

Ez a katonai utvonalon akár tehát talán lenni azon járshalag, a melynél fogva Oroszországot hűbérnökét, a földarabolt Törökországot ezenlül rángatni fogja! És orosz sereg érteke-e az átvonuló katonai csapatok alatt? Tehát Bulgária olyan külön fejedelemséggé alakították-e át, a melyen az átvonulás Oroszországnak bármikor meg lesz engedve, még olyan szerződést sem szükséges kötnie e végül Bulgária fejedelmével, mint a milyet Románia hercegével kellett kötnie?

Valóban szépséki kitalások! Ezek aztán a jövődő béke szilárd biztosítékai! De ám ellensúlyozásul a mohamedánoknak meg lesz engedve, — hogy Bulgária fejedelmének alattvalói maradjanak.

Visszatérhetnek ügyeik rendezése végett; két évi határidő engedtetik nekik e célra, ha azonban addig vissza nem térnek, birtokaik az özvegyek és árvaik javára fog eladatni.

Bizony nem irigyeljük a szegény mohamedán birtokosok sorát. Ismerve azon eddigi rendezetlen telekkönyvi és egyéb ázsiai gazdálkodásra emlékeztető állapotokat, a mohamedánoknak a tulajdon jog beigazolása nem kis fáradságába fog kerülni és a „beati possidentis” gondoskodni fognak arról, hogy — az árvaik és özvegyeknek — minél több jusson?!

A hadi kárpótás 1410 millió rubelben állapított meg, melyekből 1100 millió az Ázsiában leendő területi átengedéssel róvatik le és 310 millió készpénzben lesz fizetendő. A fizetés határidejére és föltételeire vonatkozólag semmi sem állapított meg és semmiféle kamatbiztosíték sem köttetett ki. A szerződésben az áll, hogy az orosz és török kormány későbbben fognak megegyezni a fizetés módozataira nézve.

A 310 millió készpénz fizetésére nézve mégis az a hír, hogy 6 év alatt 4—4 havi részletekben fogna törleszteni és — 10 millió külön fog adatni — wutkiraválól — az orosz alattvalók számára.

Mily szép idyl dolgok ezek a sanstefanoiak! De hát a békepráliminárnek famosus szerződéséhez ám Európának és első sorban nekünk is lesz szavunk! Nagy dolog az országföldülés és országalkotás; — még a népvándorlás idejében is nagy dolog volt, akkor azonban mégis, az ökölgör fénykorában a gyengébb nemzet engedett az erősebbnek — ennyi volt az egész!

De korunkban már a vén Európa területén rendezett államok, meghatározott határvonalakkal és sajátos érdekekkel léteznek! Mai időben az országábirítás és új országok kikerekítése, népek kiirtása vagy továbbítása — és más ily lelekelmelő dolgokra nem valami kedvező idők járnak.

Ismerjük ezt a sokszor emlegetett szót „európai koncert!” Bizony ez az európai koncert a hamis torku dallokat meg nem tűri, és az összhang kedvéért nem egyszer a körmére koppant a discipulusoknak és ezt a körmöst még az olyan nagy emberek és hadvezérek mint a milyen I-ső Napoleón volt, sem kerültké ki!

Ennélfogva igen helyes és méltányos dolog, hogy Európában ismét népszerűbbé kezd válni a conferentia — vagy congressus eszméje!

Az orosz-török szerződés egy oly monstrum, mely a béke gyermekét ugyan soha sem foghatja megszűlni, ha csak nem segítünk rajta jó tanácsossal, vagy ha kell — orvosi műtő eszközökkel is! Gondunk lesz rá, hogy a válságos órában ki legyenek fenve.

A delegációk végkép e hó folyamában fognak összeúlni. A magyar delegáció ma csütörtökön gyűl össze s hallgatja meg a külügyminiszter kijelentéseit. Pénteken vagy szombaton, az osztrák delegáció budget-bizottsága

volna, olyat, mi idegen fülék által fölfogva, különféleképen kiszinezve adathatott volna odébb. Ennélfogva föltette üdvös dolog volt, hogy e beszélgetés fonala hírcelen megszakszattatott. A herczegnő t. i. könnyedén ide oda himbaldozva, egy lépéssel közelebb jött az ablakmélyedéshez és liont hangosan hívá magához.

Az ifju tiszt erősen szívére szorítá kezét, melyen meghajtá magát, midőn a gyönyörű leány mellőle távozék. Szemei azonban követék őt, minőlfogva észrevevé, hogy a herczegnő suttogva néhány szót intézett lionhoz és hogy a leány erre hēvvel látszott valamiert könyörögni. A vidám herczegnő azonban tagadólág rázogatá fejét és meglehetősen fönnhangon így szűlt:

Mégis különös, hogy rátk leányokra a szerencsét mintegy erőszakolni kell. — De én az ez szerelmelő kérem kegyelmességedet! viszonzá elhaló szózzalt Ripperda kisasszony; „csak még ma ne, csak most ne!”

Azonban hasztalan kért, könyörgött. A regens, hūga egy intésre közeledek és midőn a kis herczegnő Ripperda kisasszonyt kézen

fogta egy lépést eléje vezeté, a herczeg könynyed és kellemel hajtá meg magát előt tük és mely, messze csengő hangon monda: „Szűből üdvözlöm önt kisasszony. Jobb választást nem is tehetett volna.” Azután félre fordult és a fővadászmeisternek, ki elragadtatásban kézdörzsölgetve közeledek kezét nyujta, folytatá: „Valóban Rigoll báró, ez összeköttetésen igen örvendek és hiszem, hogy önök boldogok lesznek.”

Ha egy halmoz szalma közé szikra esik, a láng abban nem harapózhatik el hamarabb, és nem lobbanhat fel hírtelenebb, mint a hogy ily alkalommal az udvarnál a legmagasb szerencsevívánat ilyetén nyilvánítása teremrl-teremre szerteszállongani szokott.

A herczeg szerencsét kívánt! monda a közvetlen közeledekben egy agy udvarhőlyg, ki nek egész életén át sem kedvezett a szerencse ilyetén ökökl üdvözöltetni — csak nem eles kiáltással.

„Szerencsét kívánok!” viszhangoztatá egy koros excellent és... „Szerencsét kívánok!” — hangzék mindenfől.

„De az isten szerelmére, hát kinek?”

„Ripperda kisasszonynak.” „Hallottam — és még kinek?” „Nos tehát a fővadászmeister ur ó excellentiájának is, hiszen az előre volt látható;” monda valaki, a ki ugyancsak futja maga előtt a szelet, mint a kinek eles tekintetét még eddig mi sem kerűle el.

Hogy ezután hihetetlen tologás keletkezett az ablakmelyedés körül, képzelhetni; ki akarna utolsónak maradni oly szerencse kívánásában, mely a legmagasb helyről is helyeseleg pártfogoltatott!

Köröskörül annyit nevetgéltek, csevegtek, tipegettek és csoszogtak, hogy az önzetlen öröm fölkiltsáit; Nagyszerű! — Pompás! — Csudálatra méltón összeülők! — Rendkívül szép látvány! stb. egészen elhangzottak a zajban. Csak Ripperda lion kisasszony, a vig dráma egyik főszereplője fejezté ki sajátoságos módon örömet. Arca oly sapadt volt, mint egy halotté, akai remegtek, meredt tekintete pedig a szerencsevívánat tömeg fölött ölsiklott messze, messze beláthatlan távol!

A herczegnő a leány e magaviseletét megfelfigyelték taláta; mert ugyancsak nevetgél a körülállókkal és mintegy elragadtatással szemlélte barátját arczát és lion nevében csaknem minden szerencsekívánatra tudott valamit válaszolni.

Különb az egyetlen ember, ki az ifju leány halálsápadtságát megértien látszott és réa benső részvét el tekintett — ő kegyelmeisége a regens vala. Talán tudta, hogy mi megy most végre a zaklatott lanszvízben: talán kiköcsködött, talán kivéve különös nézésből azt, hogy nem sokáig lesz képes magát tartani. Igazán lovatás elhatározásból tehát közelebb lépett az ifju helygőz és karját ajánlva neki némi keserű gunyalj jégzéje meg:

„A világ túlságosan is örvend az ön szerencsén. Valóban már köze kell lépésem, hogy megmentsen a sok szerencsevívánatól, melyekkel képesek volnának önt agyonfojtani.” A szegény leány a benső hála tekintetével helyezé kezét a regens karjára; azután mindenféle kecsesen meghajtván magát nagyot lélezgett, midőn a herczeg őt a mellékszobába kísérté azon ajtón, mely a herczegnő szobájába nyílt és őt ott nyájasan továbbcsatá.

(Folyt. köv.)

— **Az orosz hivatalos lap** jelentése szerint, az orosz bank 50 millió rubel erejéig, aug. 13-án visszafizetendő 4¹/₂%, 1000 és 5000 rubel értékű államkötvényeket bocsát ki.

— **Egy szerb ujság** „Barbarismus Szerbiában” című cikkében föhívja Ausztria-Magyarországot, hogy a humanitás érdekében tekintsen be Szerbiába, mert Mián fejedelem omladista miniszteriumával, saját alattvalói közül többet és tömegesebben végeztet ki, mint a törökök valaha.

— **Galaczból** jelentik, hogy az oroszok megkezdették a dunai hajózás akadályainak elhárítását; a torpedókat talán még e hét végén kiemelik és a dunai hajózás legközelebb megkezdődhetik.

— **Malta erődítése.** A malta kikötőbe közelebb több páncélos angol hajó érkezett s ez alkalomból a „P. C.” egy cikket közöl, mely megismerteti velünk azon hadikészülődéseket, melyeket Angolország Maltauhan, napról-napra feltűnőben merőben eszközöl. Kis vörös gözösk torpedókkal megrakva járják körül a szigetet — mondja az említett cikkek — s az erődítési munkálatokon, éjjel és nappal, szakadatlanul dolgoznak.

Ha valaki a Baracca superioreről körül tekint, akkor elfogja ismerni, hogy oly erőf complexum mint Maltauhan, az egész világon sehol sem létezik. Az erődök közül Lascaris erőd a Baracca superiorével és Szt. Angelo erődrel fekszik legmagasabban. A Lascaris erődön van a „saluting battery” mely 14 hatalmas agyból áll; oldalt nyugot felé páncélyzatok vannak, melyeken szintén ágyúk vannak elhelyezve, bent az erődön pedig tömegek ágyú tartakik készletben. A Szt. Angelo erődön négy sorjával vannak az ágyúk egymás fölött feállítva. A Riccioeri erőd nem oly magas mint a két előbbi, de sokkal nagyobb kiterjedésű. Az ágyúk ez erődben őriási átványokra vannak úgy, melyek kerékkel seneken nyugosznak, úgy hogy az ágyukat igen könnyen lehet a szélrozsza minden irányra felé fordítani. A Baracca superioréről nézve, a varilak karzatszerűleg látszanak építve lenni, melyekre veszőlő idején több százagyut lehet elhelyezni. Maltauhan jelenleg 9 erőd van, de még többet vannak. A kikötőben pedig már ott horgonyoznak: a „Minotaur”, „Black Prince”, „Delence” és „Shannon” páncélos hadihajók, továbbá a „Hibernia”, „Raleigh”, „Rupert”, „Bittern”, „Cruiser”, „Helicon”, „Foxhound”, „Wye” és „Escorte” fregattok és ágyúszázadok.

— **Magyar tudományos akademia.** Az akademia nyelvi és szép tudományi osztályának márcz. 4 ki ülésén Szász Károly értekezett „A homeri eposokról.” Kitűnő ez értekezésből, hogy azon buvárlatok és asatások után, melyeket a hajdanok kutyáitól oly sok fáradsággal — de sok szép eredménnyel is eszközöltek, ma már nem lehet azon hitben élnünk, hogy az ó görög hősköltevények pusztán a képzellet szűleményei volnának; mert kétségtelen bizonyossággal ténynek tekinthető, hogy a kincses Trója csakugyan létezett. — Ezen állítás igazságát senki sem bizonyítja be kézzelfoghatóbban — mint a trójai asatások által magának oly halhatatlan nevet szerzett Schliemann Henrik, ki közelebb Mykenae romjainak ásatása által ért el nagyszerű eredményeket. Azon kincsek között, melyeket Schliemann er romok alól napvilágra hozott, igen sok oly tárgy van, melyek még eddig soha sem láttattak s melyek a legrégibb görög kor műveltségi viszonyait egészen új világtársa helyezik. Így pl. még eddig arról nem

— **Bitófa-e vagy nyaktilló?**
Dr. Sch. O. után.
Fölsőházunk febr. 20-án tartott ülésében az új büntetőtörvényjavaslat azon, a képviselőház által már elfogadott újítását, mely szerint a magyar igazságszolgáltatásban az akasztás, a nyaktillózás által helyettesítessék — elvetette.

— **Összehasonlítva az akasztást a fővétel-vel** legelőször is kétségtelennek találta, hogy az akasztásnál a nyak irtésének a kötélláti följogtatás következtében néhány másodperc múlva előállott agyszűkület rohammal fogva a kivégzendő azonnal eszméletlenül eszméletlen és így az öntudat és érzés közötti folytonosság megszakítottik — a halál pedig szakszavattól hōhözék közreműködése mellett néhány másodperc alatt ökvetlen bekövetkezik. Csak csekély azon kivétel száma, a melyeknél mint pl. nem rég Bécsben Francesconi kötélláti kivégzetésekor történt, az ily módon kivégzettnek teste több órán át tartó, bár csekély éleleleket is mutat.

Azonban a bád vagy nyaktilló által kivégzettnek fején mindig több percig — nem másodpercig észleltek teljes öntudatot. Ez az öntudat pedig föltételezi azt, hogy a lefejezett nemcsak annak, mi vele történt, tehát az egész kivégzésnek teljes öntudatában van, hanem egyzersmind melyen érzi a testi fájdalom mellett a lelki fájdalomnak is.

Ez pedig valóságos lélekzakaratos kínzás; mert ha a halálbüntetés magában véve is kárhözatos — a lefejezés általi emberkínzás éppen hajmeresztó jogtalansággá válik, — melyhez aránytva a ker-kötötetés valóságos gyönyörű lenhet.

Dr. Wezén két alkalommal tett észlelést lefejezettekben. Az egyik kivégzett de Groot rabolygkos volt. Ennek nyaktillóval levágott fején a szemek egy vonalynit ki voltak nyilva, a szemgolyók mozdulatlanul állottak, a jobb szájszűgyölit vonaglott, kéőbb az arczra nyugalm szállott. Nem sokára azonban a szájt, mint a lélegzetvételkor szokott, kitévődött és ismét herült. Ugyane mozdulat hosszú időközben 4—5-ször is ismétlődött és csak azután állott be a halál. A másik kivégzett, Fleischer ügyökös fején pedig az arcz merev nyugalmat és mozdulatlanságot tüntetett föl, csak a kereszt-tüimzést nyakizomk végén és a bor szélen volt reszketétség észrevehető. A lefejezés 9 óra 17 perczkor történt, — 9 óra 20 perczkor legelőször nyílt meg Fleischer szája, — ez két percz múlva ismétlődött és azután mindig rövidebb időközökben nyelcsorz, úgy, hogy a halál csak 10 percz múlva következett be.

— **Fővárosi hírek.**
— **Deák Ferencz** hagyatékát folyó hó 23-án árveretik az akademia palotájában. — **Karacsonyi Adrienne** grófnő, gr. Zichy Sándor neje szivbajban meghalt. — **A „Magyar Állam”** szerkesztőjének a „Magyar Korona” szerkesztője ellen indított sajtóperében a végvárvalás folyó hó 21 ére van kitűzve. — **A Duna** ismét árad; a mult heti eszések folytán 24 óra alatt másfél lábál emelkedett; veszőlytől azonban nem lehet tartani. — **Az újpesti** kikötő kiterítésére a pénzügyminiszterium 400,000 forint engedményezett. — **A tiszaidegyi** vasut tisztviselői tegnapiótt vizsgát állottak ki a magyar nyelvből, — igazgatóság épületében.

— **Vidéki levél.**
Földes, márt. 6.
Azon reményben, hogy t. szerkesztő ur lesz szives becses lapjában e néhány sornak helyet engedni, — megemlítem, hogy nálunk a f. hó 2-ik napján táncvizsgálat rendeztek, melyről nem mondhatjuk ugyan a mit a nagyvárasi bálokrol mondani szokás — hogy t. i. rendkívül fényes volt, — de tekintve a mi kisvárosi szerény igényeinket, a mulatság mégis minden tekintetben olyan sikerült volt, a

tással szemlélte barátját arczát és lion nevében csaknem minden szerencsekívánatra tudott valamit válaszolni.

Különb az egyetlen ember, ki az ifju leány halálsápadtságát megértien látszott és réa benső részvét el tekintett — ő kegyelmeisége a regens vala. Talán tudta, hogy mi megy most végre a zaklatott lanszvízben: talán kiköcsködött, talán kivéve különös nézésből azt, hogy nem sokáig lesz képes magát tartani. Igazán lovatás elhatározásból tehát közelebb lépett az ifju helygőz és karját ajánlva neki némi keserű gunyalj jégzéje meg:

„A világ túlságosan is örvend az ön szerencsén. Valóban már köze kell lépésem, hogy megmentsen a sok szerencsevívánatól, melyekkel képesek volnának önt agyonfojtani.” A szegény leány a benső hála tekintetével helyezé kezét a regens karjára; azután mindenféle kecsesen meghajtván magát nagyot lélezgett, midőn a herczeg őt a mellékszobába kísérté azon ajtón, mely a herczegnő szobájába nyílt és őt ott nyájasan továbbcsatá.

(Folyt. köv.)

